

Zaterdag 3 juli 1915 – ochtendeditie

Londen, 2 juli. De ooggetuige in het hoofdkwartier meldt dat de enige bedrijvigheid op het Engelse front in de laatste tijd heeft bestaan in mijn- en luchtgevechten. Deze fase van de landoorlog lijkt dus op de toestand ter zee, waar de krijgsverrichtingen zich ook bepalen tot het gebruik van bestuurbare luchtschepen en vliegtuigen boven water, en van duikboten en torpedo's eronder. De Duitsers hebben de onderaardse strijd in Vlaanderen nog niet opgegeven. Van tijd tot tijd worden er ondermijningen en tegenondermijningen ondernomen en vaak komt het daarbij tot ondergrondse gevechten, waarvan de uitslag zich steeds kenbaar maakt, hoewel de bijzonderheden van deze blinde gevechten veelal ontbreken.

De Duitsers maken weer gebruik van "vlammenwerpers" (brandende vloeistoffen). Er is voldoende bewijs voorhanden dat deze reeds stelselmatig zijn gereedgemaakt vóór de oorlog begon. Aanwijzingen voor het gebruik zijn aan bijzonderlijk daarin geoefende pioniers gegeven. De werktuigen werpen vloeistof uit, die vanzelf ontbrandt bij het verlaten van de pijp. De vlam doet echter eerst haar werking op een afstand van 30 meter. De uitwerking is onmiddellijk dodelijk. De grote hitte, die erbij ontwikkeld wordt, noopt de vijand om op een behoorlijke afstand te blijven. De vloeistoffen branden twee minuten. Ze kunnen in afzonderlijke korte buizen worden gebezigd, waar genoeg in is voor verscheidene keren. In gevechten van huis tot huis moeten ze zeer nuttig zijn. Zonder twijfel hebben de Duitsers er in het begin van de oorlog van gebruik gemaakt voor het verwoesten van steden en dorpen in België en Frankrijk.

Naar men ons meldt, zal van 10 juli af de spoorwegmaatschappij, die vroeger de lijn Gent-Terneuzen exploiteerde, daarvan het traject Terneuzen-Sas van Gent in gebruik nemen, terwijl de Duitse overheid

het traject Gent-Zelzate zal exploiteren, zodat geen treinen meer over de grens komen.

De Vlaamse groep van Gent. (Ingezonden stuk).

Gent, juni 1915.

Zeer geachte heer hoofdredacteur,

In het ochtendblad van zaterdag wijdt uw correspondent uit Brussel onder de hoofding “Duitse oorlogslitteratuur over België, een artikel aan de houding der flaminganten tegenover de Duitse overheersers. In dit artikel wordt ook gesproken over “een kleine Vlaamse groep van Gent”. Uw correspondent, die overigens steeds het helderste doorzicht had getoond – zijn artikels vormen volgens mij een blijvend stuk Belgische geschiedenis – toont echter voor wat die zaak betreft, slecht ingelicht te zijn.

U zou mij dan ook ten zeerste verplichten, zeer geachte heer hoofdredacteur, door volgende ophelderingen in uw geëerd blad te willen opnemen. U heeft er immers steeds naar gestreefd de lezers van de “Rotterdamsche Courant” zo veelzijdig mogelijk in te lichten?

Wanneer uw correspondent schrijft: “De Vlaamse beweging is niet pangermanistisch gezind, dan heeft hij volkomen gelijk en ook de groep van Gent is dit niet.

Wij, zo min als wie ook, willen van een Duits-Vlaamse hogeschool weten. Die zou ons zo min voldoening geven als een Frans-Vlaamse, en zou evengoed als die laatste – hopen wij – door de studenten geboycot worden (zie besluit der studentenmeeting te Gent op 25 maart 1914).

Wij hebben ons helemaal niet door verlokken stemmen uit het nu zo nabije Duitse kamp laten verleiden". Onze mening stond vast, lang voor de Duitsers te Gent waren en wij zijn dezelfde flaminganten gebleven die wij steeds geweest zijn.

Ziehier dan onze gedachtegang:

Wat de natuurlijke ontwikkeling van ons volk in de weg staat is niet zozeer de directe invloed van Frankrijk maar wel de centraliserende werking van de Belgische staat, die al het mogelijke deed om het tweetalige deel van ons land tweetalig te doen blijven.

Aan die voor Vlaanderen noodlottige werking kon een einde worden gemaakt en tegelijk aan ons volk de mogelijkheid van een vrije ontwikkeling geschonken door een eerlijk doorgevoerde bestuurlijke scheiding. Dit is niet een persoonlijk mening van enkelen.

"De Vlaamsche Hoogeschool", het meest gezaghebbende orgaan der Vlaamse beweging, schreef:

"De Vlamingen hebben de bestuurlijke scheiding niet gevraagd. Wat had men ze voor slechte vaderlanders uitgescholden! Ze hoeven ze echter niet te vrezen. Ze hebben er niets bij te verliezen, alles bij te winnen; het is de oplossing van de Vlaamse beweging zelf: het Vlaamse volk, dat de beschikking krijgt over de regeling van eigen huishouding, eigen ontwikkeling, eigen lotsbestemming buiten alle dwars drijvende centraliserende macht. Het is het opruimen van de sluitboom, die Vlaamse ontwikkeling in de weg staat."

Wat die bestuurlijke scheiding in de weg stond was de rol die België te spelen had en later zou te spelen hebben in de Europese politiek. De Belgische staat had zich kolonies aangeschaft en de Belgische leiders voelden allen dat het regime der neutraliteit weldra zou uit zijn. Ten bewijze kan men aantonen de geheime zitting der kamers

toen er sprake was van legeruitbreiding. Begin 1912 werd het gevaar, dat België bedreigde, ten stelligste uitgesproken door een zo welingelicht man als prof. Pirenne aan een feestmaal van het Academisch Historisch Genootschap van Gent en de 3e juni schreef Charles Bernard in een hoofdartikel van "Le Matin" van Antwerpen:

"Entendez que si la France ou l'Allemagne en cas d'hostilités, avaient intérêt à violer notre territoire, elles n'hésiteraient pas une seconde.»

Dit wisten alle Belgische leiders.

En de eerste voorwaarde van macht naar buiten voor een staat is nationale eenheid naar binnen.

Die eenheid kon slechts verkregen worden ten koste der Vlamingen.

Vele gezaghebbende Belgen, bijna allen, spraken zich dan ook uit op min of meer open wijze tegen de vervlaamsing der hogeschool van Gent, "waardoor alleen gediend werd het belang van het Vlaamse volk als onderdeel van de Nederlandse stam met het oog op de handhaving van zijn zelfstandigheid en het weren van de verbeterde invloeden". (Vlaamsche Hoogeschool).

Carton de Wiart, (Marches de l'Est), Arthur Verhaegen, de machtige aristocratische leider der katholieke werklieden, legde de 3^e mei 1914 een ontwerp neer tegen die vervlaamsing.

Paul Hijman, de liberale leider, nu gezant te Londen verklaart, zich er tot het einde te zullen tegen verzetten (Marches de l'Est).

Emile Van der Velde, socialistisch voorman en staatsminister is "partisan de la culture Française" en gelooft "qu'elle ne peut reculer en Flandre" (Marches de l'Est).

De twee grootste propagandisten voor de Belgische zaak in Engeland en Italië zijn op dit ogenblik Jules Destrée die eens dreigde met een pro Franse annexionistische beweging in Walenland wanneer de regering nog verder recht aan de Vlamingen zou verlenen (lettre au roi de Jules Destrée) en Maurice Maeterlinck, die in april 1914 nog het striemende woord durfde schrijven "j'ai déjà nettement exprimé mon opinion sur le flamingantisme que je considère comme une mauvaise et même criminelle plaisanterie" (Marches de l'Est).

U ziet, de nood is groot, en de nood kans slechts geweerd door de volledige bestuurlijke scheiding bij het herstel van de vrede ingevoerd.

Nu zijn er sinds enige maanden Duitsers opgestaan, die in de bestuurlijke scheiding een Duits belang hebben gezien.

Daarmee hebben wij niets te stellen: wij eisen slechts wat wij vroeger reeds verlangden.

Zelfs wanneer Duitsland zijn macht gebruikte ten voordele van die scheiding, als binnenlandse waarborg en middel ter handhaving van een hernieuwde neutraliteit, dan nog zouden wij steeds met recht blijven herhalen dat onze actie en die der Duitse macht inzake bestuurlijke scheiding, niet gecoördineerd zijn maar slechts evenwijdig.

Wij zouden dan genieten van het voordeel der omstandigheden en niet eens dank verschuldigd zijn.

Het "In Vlaanderen Vlaams" zal toch nooit een Duitse servitude zijn of was misschien het Frans in Vlaanderen een Franse dienstbaarheid op het gehele België?

Uw correspondent verwijt ons ook slechts met zeer weinigen te zijn. Natuurlijk gaat het om te gecompliceerde dingen en is het moeilijk om in deze tijd de brede volksschare te winnen en hoeveel flaminganten met ons zijn kan nu niet gezegd. Sprak de Aardenburgse correspondent van “De Nieuwe Courant” niet van “een Fransgezinde terreur” en alvast is er “een Vlaamsgezinde bangheid”.

Maar wat doet ook ons getal ter zake? Zonderling dat juist zij die het zo heerlijk vinden dat het kleine België het durfde wagen tegen het grote Duitsland te strijden ons steeds verwijten ... zo weinigen te zijn.

Maar gelukkig is er nog waarheid en recht dat erkend kan worden ook buiten de grote hoop en tegen de meerderheid der stemmen in.

Zeer geachte heer hoofdopsteller, mijn brief is wat lang geworden; toch meen ik dat u door plaatsing ervan veel misverstand zou kunnen helpen uit de weg ruimen.

Nogmaals dankend.

Hoogachtend,

Uw dienstwillige E. Picard.

Zaterdag 3 juli 1915 – avondeditie

Gruwelverhalen.

Berlijn, 3 juli. De Norddeutsche Allgemeine Zeitung schrijft: Wij moeten ons weer eens bezig houden met de correspondent van de New York World, Powell. Reeds in ons nummer van 6 mei hebben wij ons met Powell moeten bezighouden. Wij toonden toen aan, dat hij over bepaalde zaken, voorgevallen op de Brusselse Markt, op zo

leugenachtige manier had geschreven, dat de Amerikaanse viceconsul te Gent, Van Hee, zich schriftelijk over die voorstelling van zaken aldus uitliet: "Geen enkel woord van het bewuste artikel is waar." Powell heeft dus het liegen tot vak. Daar het Franse radiotelegrafische station op de Eiffeltoren Powell's artikelen naar alle richtingen rondzondt om de mensen tegen Duitsland in te nemen, is er gezorgd voor de verbreiding van zijn lastertaal. Wij hebben dus hier het geval van een Amerikaanse verslaggever, die in dienst van de ententemogendheden tegen Duitsland gerichte leugenberichten fabriceert, die bestemd zijn om de neutrale lezers van het neutrale blad New York World in te lichten.

Een ander door ons opgevangen bericht van de Eiffeltoren over dingen, die Powell heeft geconstateerd, luidt als volgt:

"Alexander Powell, die als oorlogscorrespondent van de New York World naar Vlaanderen was gezonden, publiceert zijn oorlogsindrukken in een werk, getiteld "Fighting in Flanders". Powell vertelt daarin, dat hij zonder bepaalde sympathie voor een der oorlogvoerende partijen in België was aangekomen, doch door het aanschouwen van de Duitse wreedheden in België volkomen tot de Belgische zaak was bekeerd. Voor zoveel het zijn getuigenis over het vermoorden van vrouwen, kinderen en grijsaards in Aarschot en Vilvoorde betreft, is het getuigenis van Powell absoluut onwraakbaar.

In Vilvoorde zag Powell een grijsaard, die de Duitsers bij de handen aan het dak van een huis ophingen, en die toen levend verbrand werd."

Bij het gerechtelijk onderzoek, dat onmiddellijk na het bekend worden van dit marconigram van Powell werd ingesteld, bleken de door Powell ingebrachte beschuldigingen volkomen onhoudbaar.

Hierachter zijn de gerechtelijk protocollen over de ondervraging van de burgemeester van Vilvoorde en de tolk van Balbergh weergegeven:

“Vilvoorde, 27 april 1915. Landstormbataljon Nurnberg. Tegenwoordig zijn de militaire gerechtskundige Friedlander, eerste luitenant en bataljonsadjutant, en de klerk voor militaire rechtszaken Schneider, onderofficier.

Als getuige is opgeroepen de burgemeester der stad Vilvoorde, Xavier Buiseth, die – na over het gewicht van de eed te zijn onderhouden en nadat hem was uitgelegd waarover de ondervraging ging, hij de volgende verklaring aflegde: “Ik heet zoals opgegeven, ben 65 jaar oud en katholiek. Ik ben gedurende de gehele duur van de oorlog in Vilvoorde geweest; ik heb in mijn kwaliteit van burgemeester niet te klagen gehad over de Duitse troepen. Wel zijn in een voorstad van Vilvoorde, Houtem, verscheidene huizen verbrand en burgers doodgeschoten. Dit is echter gebeurd gedurende gevechten tussen de Duitse en de Belgische troepen. Voor het overige hebben de bevelhebbers van de Duitse troepen, zodra er maar een klacht van ons inkwam, die onderzocht en zijn zij met straffen tegen de soldaten opgetreden. Het is mij niet bekend geworden, dat een grijsaard met zijn handen aan de balken van een huis is opgehangen en daarna levend verbrand. Had dit plaats gevonden, dan zou het mij, daar in Vilvoorde rust heerste, onmiddellijk zijn medegedeeld. Ik moet dus het betreffende bericht van de Amerikaanse schrijver als uit de duim gezogen kwalificeren.”

Daar de getuige enkel de Franse taal meester was, moest zijn verklaring nog als goed vertaald worden afgetekend, hetgeen geschiedde door de tolk Joseph van Balbergh uit Vilvoorde. Nadat ook deze getuige op het gewicht van de eed was gewezen, legde hij de volgende verklaring af: “Ik heet Joseph van Balbergh, ben 44 jaar

oud en katholiek. Ik woon te Vilvoorde, heb sinds het begin van de oorlog de plaats niet verlaten, behalve gedurende enkele uren bij het binnenrukken van de Duitse troepen. Ik ben in dienst gegaan van de stad. Ik was de tussenpersoon voor het verkeer tussen de stedelijke en de militaire autoriteiten en stond ook als tolk ten dienste van de troepen. Ik zou het beslist hebben moeten vernemen, indien er in Vilvoorde of in een der voorsteden iemand – en nog wel een grijsaard – bij zijn handen aan de balk van een huis was opgehangen en levend verbrand. De bewering moet dus als een verzinsel worden gekenschetst. Ik heb er ook niets van vernomen, dat te Vilvoorde of de voorsteden kinderen, vrouwen of oude mannen afgemaakt zijn. In Vilvoorde zelf is in het geheel niemand neergeschoten of op andere wijze gedood. Ook in de voorsteden zijn geen vrouwen of kinderen gedood. In de voorsteden Koningslo en Houtem zijn op de dag van het gevecht een paar inwoners door de Duitsers doodgeschoten. Ik kan echter niet zeggen, of deze lieden aan de strijd hadden deelgenomen of niet.

Deze verklaring was door Jozef van Balbergh ondertekend. Getuige was op de voorgeschreven wijze beëdigd.”

Bovenstaand stuk draagt de ondertekeningen van de eerste luitenant rechtskundige Friedländer en van de onderofficier-schrijver Schneider.

Men schrijft ons van Vlaamse zijde:

Uit betrouwbare bron vernemen wij, dat het nieuws betreffende het hoger onderwijs in België, slechts gedeeltelijk waar blijkt te zijn. Het is juist dat de pogingen tot overreding vanwege de Duitse overheid de besturen der vrije universiteiten van Brussel en Leuven niet hebben kunnen overhalen om de poorten van hun inrichtingen te openen. Het is ook begrijpelijk dat baron von Bissing er niet aan denkt

de lessen te doen hervatten aan de rijksuniversiteit te Luik, daar een groot percentage van de studentenwereld bestond uit vreemdelingen, die nu afwezig zijn, en de meeste Belgische studenten zich aan het front bevinden.

Juist dezelfde redenen kunnen gelden voor het gesloten houden van de rijksuniversiteit te Gent: de meeste Belgische studenten staan achter de IJzer en de grote meerderheid der technische faculteit bestond uit vreemdelingen. En toch meldt de Temps dat deze universiteit wel geopend zou worden ... Het blijft vooraf nog een vraag of de groep der niet uitgeweken professoren terug zullen komen op de eens genomen beslissing om geen onderwijs te geven gedurende de oorlog, beslissing die berust op de overtuiging, dat de plaats van alle vaderlandslievende jongelingen aan het front is en dat de enkele, die niet in staat zijn om hun land te dienen of er geen lust toe zouden hebben, niet moeten bevoordeeld worden boven hun makers, die hun leven wagen voor de vrijheid van België. Te Gent verkeert de universitaire wereld in hetzelfde geval als die te Luik, te Leuven en te Brussel. Waarom zou dan toch de hogeschool te Gent geopend worden? Om de belofte te vervullen, weet de Temps mede te delen, door baron von Bissing gedaan aan een groep flaminganten, die hem verzocht hebben de hogeschool te Gent te vervlaamsen en te openen.

Het kan zijn dat baron von Bissing, de militaire gouverneur van het bezette gebied van België, daartoe besloten heeft, maar dan is het met andere bedoelingen dan om een verzoek van Vlamingen in te willigen. Zulk een aanvraag is niet gedaan, althans niet door flaminganten van enig gezag. Het is met stelligheid te verzekeren dat elke erkende leider van de Vlaamse Beweging er angstvallig op let om maar niets te zeggen of te doen dat bij de Duitse overheid zou kunnen opgevat worden als een verzoek om hun streven in het gevlij te komen. Al de voorname en mindere voormannen van de Vlaamse

beweging - zij die in het bezette gebied gebleven zijn zowel als de uitgewekene – zijn overtuigd ten eerste dat zij best zelf bij machte zijn om hun rechten te veroveren in een vrij België en ten tweede dat elke tegemoetkoming vanwege de Duitsers voor hun streven tenslotte zeer nadelig zal worden voor de Vlaamse Beweging, omdat naderhand krachtig zal afgebroken worden wat de Duitsers hebben opgebouwd. De Vlamingen zullen hun zaken wel regelen met hun broeders de Walen, in wederkerig vertrouwen en wederkerige oprechtheid. De enkele zeer jonge Vlamingen, die een andere mening toegedaan zijn en ze op de daken verkondigen, zijn een uitzondering, die de algemene regel bevestigt, en hun getal kan men op de vingers van één hand tellen. De tegenstanders van de Vlaamse Beweging, die op het ogenblik de loyaliteit van de vlaamsgezinden verdacht maken, verrichten een gevaarlijk werk evenals die enkele Vlamingen, een werk, dat naar de correspondent uit Brussel der Nieuwe Rotterdamsche Courant “een beschamend toneel is, dat juist nu zulke onberekenbare gevolgen kan hebben”. Zij helpen mee om de voor hun land hoogst nadelige mening te doen ingang vinden dat er geen Belgische natie zou zijn, dat er bij de Vlamingen en Walen lust tot scheiden zou bestaan.

Van Stijn Streuvels vindt men een hoofdartikel in de Nieuwe Amsterdammer. “Omdat ic Vlaming ben” staat er boven. Streuvels ziet “roeringe overal in het Vlaamse kamp”; onderscheidt drie groepen van Vlamingen en noemt zichzelf een, die “als gewoon soldaat in de rangen staat” en “eenvoudig hanteert en verbruikt het Vlaamse woord”.

“Ik meen – schrijft hij later – wel dat het ogenblik om de vaderlandse kwestie bij het volk aan te raken allerge wichtigst is. Wij Vlamingen kregen inderdaad nooit de echte vaderlandse opleiding – het verleden was er niet en vooral ontbrak de echte band onder de bevolking en ook de warmte van gevoel voor de regering; we voelden

ons een beetje als vreemdelingen, of liever, als ondergeschikten in eigen huis – onbekwaam om ons eigen wezen te laten ontwikkelen. Maar nu heeft de oorlog bij het volk – bij de menigte die dat gevoel onbewust in zich droeg en onderging – een ommekeer verwekt – er is iets ontwaakt in de gemoederen der mensen. In mijn omgeving, over heel de streek heb ik het kunnen nagaan, heb het zien worden naarmate de gebeurtenissen van de oorlog vorderden en het groeit immer voort ...

Ik zeg het u: in mijn dagboek, als gij het in zijn geheel zult kunnen overzien, zal die evolutie er klaar en duidelijk in uitkomen; het dagboek zal eigenlijk de gegevens inhouden van het vaderlandse bewust worden bij ons volk. En ik geloof wel dat het vaderlandse gevoel eerst zijn volle kracht zal krijgen, eens dat de oorlog gedaan is – gelijk hoe de zaken uitvallen. Noem het nu Vlaanderen of België, dat is voor de mensen om het even, maar een vaderland in de echte zin zal het zijn waarvoor men voortaan liefde en genegenheid zal voelen. Het ware belangrijk na te gaan wat er in andere streken, als gevoel bij het lagere volk is ontstaan – hoe de Walen het voelen bv. en of de volksziel er dezelfde evolutie heeft doorgemaakt in dezelfde richting. Er hangen zulke wondere stromingen in de lucht en het is belangrijk om de volksgeest dag aan dag na te gaan in de ontwikkeling der heersende gebeurtenissen. De oorlog heeft benevens alle andere gewaarwordingen, iets als een eigenwaarde gewekt bij de landman – hij is beziel met vertrouwen in de toekomst en heeft een innige verering gekregen voor zijn koning en heel het vorstelijk huis; vaderlandsliefde zal hier voortaan geen ijdel woord meer zijn of een officiële abstractie. Hetgeen men met zijn bloed verdedigd heeft, krijgt men lief, men winne het of men verlieze het – het lijden dat men doorstaan heeft, het verdriet om de zoon of de broer die gesneuveld is, zet zich om in trots en in gehechtheid voor de zaak waarom de bloedverwanten hun leven lieten. Die mensen

redeneren niet of zoeken niet naar diepere oorzaken of waar hun voordeel in gelegen is – zij ondergaan hun gevoel en met dat gevoel zullen de leiders rekening te houden hebben!

“ ... Ik wilde maar dat een gezaghebbend leider – waren er maar wat minder zonder gezag die eenvoudige volgelingen willen worden! – opstond en luidop de “geloofsbelijdenis” van de Vlaming durfde verkondigen om iedereen zijn gedragslijn voor te schrijven. Nu zijn er zoveel koppen, zoveel zinnen; elk handelt naar eigen goeddunken, met kwaaddunken voor zijn buur die voor dweper, lafaard of verrader uitgescholden moet worden al naar gelang de mening die hij verkondigt.

“Wachter wat is er vannacht?” “Hoe staan we er eigenlijk voor? Wat kunnen we eigenlijk anders tenzij lijdelijk afwachten hetgeen het lot ons beschoren houdt of hetgeen de grote mogendheden over ons beslissen. Intussen staan onze soldaten in het vuur en lijdt een groot deel van onze bevolking armoede en ellende. Wij moeten zien voort te leven en kranig te blijven. Voor het overige en hetgeen de toekomst betreft, kunnen me maar beleggen in het vooruitzicht van wat er ons te doen staat in drie mogelijke gevallen:

1. Als we weer Belgen worden. Dan maar met nieuwe moed de oude strijd hervat. Dan maar vooral: ons volk bewust maken. Hadden alle Vlamingen maar het volle ras- en stambewustzijn dan ware de werking der Vlaamse Beweging opgelost – zelfs naast Walen en spijs Fransgezinden, zouden we alles krijgen wat we nodig hebben tot onze verdere ontwikkeling en opbloei – alleen omdat we ... het willen.
2. Zijn de gebeurtenissen van die aard dat de Franse invloed overwegend wordt, dat Vlaanderen en de Vlaming in zijn zelfstandigheid wordt verdrukt, dan nog vrees ik niet. Er bestaat immers levenskracht genoeg bij ons volk en naarmate de

verdrukking heviger wordt, zou je dan de reactie zien opkomen! Liever tegenover een vijand die zich als vijand voordoet dan tegen iemand die zich als vriend vermomt en ons met wat zalf aan de baard, de dieperik instuurt.

3. En als we nu bij Duitsland ingelijfd worden?

Wat de Duitsers in dit geval met ons voorhebben weet ik niet. Duitsgezinden kunnen het onder maatschappelijk en stoffelijk opzicht een weldaad noemen en een geluk om in de schoot der Germaanse natie opgenomen te worden, - maar mijn heilige overtuiging is, dat in dit geval en niettegenstaande alle mogelijke rechten en vrijheden, het onherroepelijk met onze Vlaamse zelfstandigheid amen en uit is! Het is me meer dan eens opgevallen, en het verwondert me, hoe niemand van de Vlaamse leiders er openlijk durft op wijzen wat voor ons het Duitse gevaar betekent. Het komt er eigenlijk op aan, nietwaar beste broeders, onszelf te blijven of liever, onszelf te worden! Want daar ligt het hem juist, wij bezitten wel ons eigen bloed en al de natuurlijke eigendomlijke hoedanigheden van ons Vlaamse ras, waarvan de taal de sterkste, levende eigenschap is en uiting, maar hetgeen ons echter ontbreekt is een eigen hogere beschaving die de stempel slaat op heel ons wezen en bestaan en die ons bekwaam moet maken op ons best vooruit te komen met hoge naam in de rij der volkeren van Europa. Dan ook zullen we eerst onszelf zijn en geen vreemde invloed te vrezen hebben, integendeel, uit de omgang met andere beschavingen zullen wij ons profijt opdoen en onze eigen beschaving voltrekken. Van een Hollander zal men nooit een Duitser maken al heeft zijn taal dezelfde verwantschap met de Duitse als de onze en al hoort hij ook gelijk wij, tot dezelfde Germaanse familie; - omdat de Hollander er bovenop is en het zover heeft gebracht een eigen beschaving te bezitten die door hoog en laag, bij heel het volk is doorgedrongen. Wij echter

waren nog maar begonnen er naar uit te zien, ernaar te verlangen onze eigen zelfstandigheid uit te werken tot een hoger plan. Aan Franse invloed zullen we veel beter weerstaan, omdat we langs die zijde, op natuurlijke wijze reageren en in onze aard zelf en in ons bloed geïmmuniseerd zijn tegen iets dat ons eigen wezen vreemd is. Maar gooi ons nu eens de hele Duitse cultuur op de kop, we worden door de grote stroom meegevoerd, erin opgeslorpt, zonder dat we zelfs maar een beweging kunnen doen om weerstand te bieden – de nieuwe generatie van ons volk zal reeds met het Duitse vereenzelvigd zijn! De superioriteit der Duitse beschaving zullen wij natuurlijk en noodlottig aangrijpen om onszelf te vervolmaken, ten koste echter van onze Vlaamse aard. Ik geloof dat alleen pangermanisten mij hier zullen tegenspreken of liever toegeven dat ik gelijk heb, maar beweren dat we ons Vlaams bestaan moeten prijsgeven.”